

OD SLOVENIJE...

Nadžkofa Stres in Turnšek odstopila

Papež Frančišek je pozval k odstopu in tudi sprejel odstop mariborskega nadškofa Marjana Turnška ter ljubljanskega nadškofa in metropolita Antona Stresa.

Odločitev sta sporočila na tiskovni konferenci Slovenske škofovske konference skupaj z apostolskim nuncijem Juliuszem Januszem. Stres je pojasnil, da je ta poteza povezana s težkim gospodarskim stanjem mariborske nadškofije. Upa, da bo pripomogla k obnovi življenja Cerkve.

»Finančni zlom družb, povezanih z mariborsko nadškofijo, meče že več kot dve leti svojo senco na velik del življenja Katoliške cerkve v Sloveniji in otežuje njeno poslanstvo v slovenski družbi,« je dejal Stres in razkril, da so mu izhajajoč iz tega dejstva odgovorni pri Svetem sedežu v Rimu 29. aprila letos sporočili osebno povabilo papeža Frančiška, naj se odpove službi nadškofa. Anton Stres je povabilo sprejel in se dogovoril, da to stori takrat, ko bodo opravljene tekoče pastoralne dejavnosti.

»Na koncu vsem, ki so tako ali drugače prizadeti zaradi finančnega zloma mariborske nadškofije, izrekam iskreno obžalovanje in se ponovno opravičujem za svoj del odgovornosti pri tem,« je izjavil Stres in obenem skupaj s Turnškom odločno zanikal, da bi bila glavna krivca za razmere, ki so pripeljale do finančnega zloma. Tudi Turnšek se je v govoru opravičil za nastalo stanje. Nuncij Janusz je poudaril, da je ta korak znak pokorščine papežu ter enotnosti Cerkve. Apostolski administrator ljubljanske nadškofije je dozdejšnji novomeški škof Anton Glavan, mariborsko nadškofijo pa bo vodil celjski škof Stanislav Lipovšek. Stres in Turnšek sta se tako pridružila že kaznovanim za afero, nekdanjemu ravnatelju nadškofijske gospodarske uprave Mirku Krašovcu, ki se je moral aprila letos umakniti v samostan Šentpavel na avstrijskem Koroškem, in predčasno razrešenemu mariborskemu nadškofu Francu Krambergerju.

Že nekaj let imam stike po E-pošti z očetovo svakinjo, ki živi v ZDA. Anna Horvat (rojena Fehér) je bila rojena v Székesfehérváru in je bila stara 14 let, ko sta s sestro leta 1956 pobegnili v Avstrijo. V ZDA je prišla leta 1957 in tam spoznala najstarejšega brata mojega očeta, Štefana, ki je prav tako leta 1956 pobegnil iz Madžarske. Umrli je leta 2006, ko je bil star 77 let. V ZDA živi tudi sestra mojega očeta, moja teta (Ana Horvat Dončec). Svakinji sta se letos odpravili v Evropo.

Na Madžarskem sta bili že nekajkrat, toda v Švici, kjer živi moj oče, še nista bili. Januarja 2013 sva se z očetovo svakinjo dogovorila, da bosta junija prišli v Švico. Tako sta potem junija prispeli na züriško letališče, kjer sva ju pričakala z očetom. Oče je bil zelo vznemirjen in neučakan, obenem pa tudi vesel, saj že 25 let ni videl svoje sestre. Nazadnje sva bila na obisku v ZDA leta 1989. Moj oče je bil rojen v Števanovcih leta 1935, njegova sestra pa leto za njim, tako da sta skupaj odraščala.

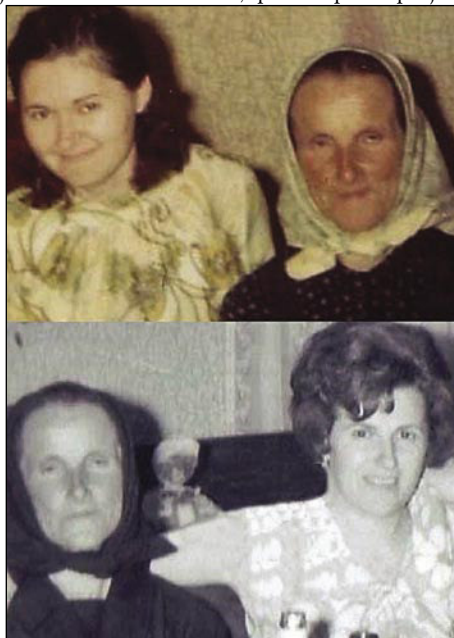
V družini mojega očeta je bilo devet otrok (dva najstarejša sta že umrla). Med revolucijo na Madžarskem leta 1956 je družina razpadla, nekateri so zbežali v Avstrijo. Moj oče je bil med revolucijo vojak v Esztergomu. Redno vojsko je začel služiti leta 1955 in bi moral odslužiti dve leti. Leta 1956 je ruska vojska zasedla njihovo vojašnico, madžarska vojska se je morala predati. Tisti večer je oče skupaj z drugimi vojaki oddal svoje orožje v vojašnici

in odšel proti mestu Győr. Sploh ni vedel, kaj bo z njim. Bil je velik kaos v državi. Največ vojakov se je odpravilo domov. Tudi moj oče je bil namenjen v Števanovce. V Győru so prebivalci vojakom

Oče v vojaški uniformi s sestro Ano v Števanovcih l. 1956

dali denar, da bi lahko odpotovali. Vsi njegovi vojaški tovariši so stanovali v okolici Győra, večina jih je odšla domov, potem pa naprej v

V Števanovcih na začetku 70. let. Moja babica Šoulin Nani s svojo snaho Ano Fehér Horvat (zgoraj). Babica s svojo hčerko Ano Dončec Horvat (spodaj).

Avstrijo. Oče je z nekim tovarišem potoval naprej proti Sombotelu. Pot do Sombote-

A, tudi vi govo

(Kako lahko materins

la je trajala 2-3 dni, kajti šla sta peš, le tu pa tam so ju vzeli na kakšen tovornjak, ki ju je peljal 20-40 km. Od Sombotela je moral oče sam do Monoštra. Bilo je pozno zvečer, vlaka ni bilo nobenega. Oče je zaprosil strojevodjo, naj ga odpelje do Monoštra. Ta ga je za denar, ki ga je oče dobil od ljudi v Győru, samega odpeljal. Očetu je rekel, da bo med Körmendom in Monoštrom upočasnili lokomotivo, zavrl, on pa naj skoči z vlaka in pobegne v Avstrijo, kajti v Monoštru na železniški postaji bodo verjetno tudi graničarji. Toda oče ni želel pobegniti, temveč iti domov v Števanovce k staršem. Iz Monoštra je šel peš prek Židove po gozdu do Števanovcev. Starša sta že spala, saj je bila ura tri ponoči. Nista mislila, da bosta še srečala svojega sina, ampak sta bila prepričana, da je že pobegnil v Avstrijo ali je kot vojak v težavah zaradi revolucije. Starši so mu povedali, da so sestra (Ana Horvat Dončec) in dva brata (najstarejši brat István in mlajši brat Vendel) že pobegnili v Avstrijo. Naslednji dan je oče opazil in se tudi ustrašil prazne vasi, kajti veliko ljudi je pobegnilo. Skoraj vsi sosede (Šouline hiše) so odšli. Oče je bil v negotovosti, ni vedel, kaj naj stori. Po radiu so pozivali vojake, naj se vrnejo v vojašnice. Veliko je razmišljal, kaj naj naredi, kajti domovine ni želel zapustiti, bil pa je tudi negotov, kaj se bo z njim zgodilo, če se bo vrnil v vojašnico. Števanovski poštar, ime mu je bilo Balaž, mu je svetoval, naj gre čez mejo, ker se tu ne obeta nič dobrega. Oče se je dogovoril z dvema prijateljema, Vendelom Rūšičem in Jožefom Pinterjem, da se srečajo v središču vasi, skozi gozd odidejo do Sakalovcev in tam čez v Avstrijo. Ko so šli po gozdu, so srečali gospoda župnika Markoviča,

ki se je vračal iz Sakalovcev, kjer je imel mašo. Ta jim je želel vso srečo in jih opozoril, naj bodo previdni, ker tu in tam so že tudi na meji ruski vojaki. V temi so prispeli do Modincev/Mogersdorfa, tam so potrkali na vrata neke hiše. Domačini so jim ponudili pijačo, kmalu je prišel avstrijski policist, ki jih je odpeljal naprej do Ženavcev/Jennersdorfa. Naslednji dan so se potem z vlakom odpeljali do mesteca Kapfenberg v bližini Gradca. V Kapfenbergu je bilo veliko pooblaščenecv iz raznih zahodnih držav, ki so urejali, koliko beguncev sprejme določena država. Ker je transport z begunci že naslednji dan odpeljal v Švico, se je oče z dvema števanovskima prijateljema prijavil za Švico. Preden so odpotovali, so se malo sprehajali po Kapfenbergu. Pot jih je privedla do mesarije in sline so se jim pocedile, ko so zagledali šunke, klobase in druge dobrote, ki jih že dolgo niso jedli. Oče je želel stopiti v trgovino, toda prijatelja sta ga opozorila, da za forinte nič ne bo dobil. Toda moj dedek mu je dal pred pobegom dva dolarja, saj se je očetova teta že leta 1910 odselila v Ameriko in je tu pa tam poslala domov kakšne dolarje, da bi pomagala družini. Oče in prijatelja so se v trgovini seveda pogovarjali slovensko. Naenkrat se je slovensko oglasil kapfenberški mesar. »A, tudi vi govorite slovensko?« jih je vprašal. Zanimalo ga je tudi, od kod so. Oče mu je povedal, da so iz okolice Monoštra. Mesar, ki je bil Prekmurec, je očetu povedal, da je na gradu begunski tabor, kjer je veliko beguncev iz Madžarske. Tudi moja brata in sestra so pobegnili pred nekaj tedni, je dejal oče. Mesar ga je prosil, naj zapiše imena in priimke svojcev, in je poslal svojega sina na grad. Kmalu je mesarjev sin pri-

... DO MADŽARSKE

(... DO MADŽARSKE)

šel nazaj z očetovim mlajšim bratom Vendelom Horvatom. Tako se lahko moj oče zahvali svoji materinščini, da se je srečal z bratom in sestro. Preden je oče pobegnil iz Števanovec, mu je sosed (Vrnji Šolin/Kovačin) dala fotografijo dveh svojih otrok, češ naj jo da njenemu možu, ki je pobegnil z očetovima bratom in sestro. Seveda, če jih bo srečal. Na srečo je bil tudi sosed v begunskem taboru v Kapfenbergu. Zaprošil je očetovega mlajšega brata Vendela, naj se vrne v Števanovce in pomaga čez mejo njegovi ženi in otrokoma. Vendel je bil takrat star 16-17 let in so verjetno mislili, da ga kot najstnika ne bodo tako strogo obravnavali, če ga dobijo na meji. S pomočjo Vendela so potem »združili« Vrnjo Šoulino družino. Vendel pa se je res izkazal. In lahko rečemo, da je zaradi svojega slovenskega jezika oče lahko srečal svoja brata in sestro, Vrnja Šoulina družina pa je lahko bila spet skupaj. Če se v

ga prosila, naj ostane doma. Tako je Vendel pomagal, da je družina Vrnjega Šoulinoga Joškana srečno prišla čez mejo v Avstrijo, sam pa se je vrnil k materi v Števanovce. Posred-

Moj oče Jenő Horvat s svojim najstarejšim bratom Štefanom Horvatom v ZDA leta 1989

no se torej lahko moja babica zahvali slovenski materinščini, da je nazaj dobila enega od sinov. Kajti nobeni materi ni

sestra Ana in brat István sta leta 1957 odpotovala v Ameriko, kjer sta bila najprej v begunskem taborišču. Za brata je varščino plačal neki delodajalec madžarskega rodu in mu dal delo v državi New York. Sestro Ano je k sebi odpeljala tista njena teta, ki je leta 1910 odšla v Ameriko iz Števanovec. Ana je dve leti živela v državi Virginia, nakar je odšla v Chicago, od tam v državo New Jersey, kje se je poročila z Imrejem Dončcem. Tudi on je bil iz Števanovec, toda že na začetku petdesetih let je pobegnil v ZDA. Očetov brat Štefan je v državi New York spoznal Madžarko Ano Fehér in sta se tudi poročila. Tudi moj oče je

bratje in ena sestra – pobegnili iz Števanovec. Ko so prestopili mejo, se jim še niti sanjalo ni, kam jih bo popeljala njihova usoda. Eden se je vrnil domov v Porabje, eden je odšel v Švico, dva sta pristala v Ameriki (ZDA). Fizična razdalja med njimi je bila zelo velika. Oče mi je še kot otroku večkrat pripovedoval, kako so se srečali v Kapfenbergu v Avstriji. In četudi je brata in sestro videl le za kratek čas, mu je bilo to v veliko veselje in zadovoljstvo. Za takratne skupne trenutke se lahko zahvali svoji materinščini, porabskemu slovenskemu jeziku. Tisti trenutki, ki jih je preživel z bratom in sestro, so mu v kaosu revolucije pričarali dom in domovino, domačnost, preden so vsi nadaljevali svojo pot v tuji svet. Tudi materinščina mu je pomenila dom. Mislim, da ni bilo naključje, da ga je usoda odpeljala prav v trgovino, katere lastnik je tudi govoril slovensko, k slovenskemu (prekmurskemu) mesarju v

V ZDA leta 1989 (z desne) oče Jenő Horvat, njegova sestra Ana, njen mož Imre Dončec in avtor članka Tibor Horvat

kapfenberški trgovini oče ne bi slovensko pogovarjal s prijateljema, jih (prekmurski) mesar ne bi razumel in se ne bi mogli dogovoriti. Očetova mama (Spaudnji Šoulin Nani) je bila zelo žalostna, da je pobegnilo toliko njenih otrok. Ko je videla mlajšega sina Vendela, da se je vrnil v Števanovce, je zelo jokala in

bilo v tistem času vseeno, ko so sinovi in hčere odšli zaradi kaotičnega stanja v državi, in niso vedele, ali jih bodo sploh še videle v življenju. Oče je z Vendelom Rūšičem in Jožefom Pinterjem odpotoval v Švico. Jožef Pinter je odšel naprej v Ameriko, kjer je imel sorodnike. Oče in Vendel Rūšič sta ostala v Švici. Očetova

Na žüriškem letališču letos junija. Oče s sestro Ano (z leve) in svakinjo

imel namen oditi v ZDA, da bi bil skupaj z bratom in sestro. Toda leta so minevala, oče bi se moral malo naučiti tudi angleško, da bi lahko iz Švice odšel v Ameriko. Najprej se je seveda učil nemško, navadil se je tudi švicarskega načina življenja, zato se je odločil, da bo ostal v tej državi. Torej leta 1956 so štirje – trije

Kapfenbergu. Usoda je verjetno predvidevala, da svojega brata in sestre dolgo ne bo srečal. Tudi ko sta se letos junija z mlajšo sestro srečala v Švici, sta večkrat obujala spomine na srečanje v Kapfenbergu. Materinščina – domanja rejč – jima je podarila zlata vredne trenutke.

Tibor Horvat

... DO MADŽARSKE

Madžarska bo predčasno odplačala dolg

Minister za nacionalno gospodarstvo Mihály Varga je v pismu obvestil direktorja IMF, da želi država predčasno odplačati svoj dolg. Madžarska je leta 2008 dobila od IMF-a 7,5 milijarde evrov posojila, zadnji obrok bi morala odplačati marca 2014. Zadnji obrok, in sicer 2,2 milijarde evrov, želi Madžarska odplačati do 12. avgusta 2013. Po mnenju gospodarskega ministrstva je to pomemben korak do tega, da bi se država financirala s finančnih trgov, obenem pa bo ta korak prihranil poplačilo obresti za IMF-posojila iz državnega proračuna. Opozicijski socialisti kritizirajo vlado, češ da zamenjuje poceni IMF-posojila z dražjimi posojili s finančnih trgov.

Več zaposlenih kot pred enim letom

Po podatkih Centralnega statističnega urada je bilo v drugem četrtletju letošnjega leta zaposlenih 55 tisoč ljudi več kot v enakem obdobju lani. Število zaposlenih je bilo tri milijone 931, kar pomeni, da je število zaposlenih naraslo za 1,4 odstotka. Število nezaposlenih je 449 tisoč, kar pomeni 10,3-odstotno brezposelnost. Boljše statistične podatke je pripisati zaposlovanju v javnih delih, kajti maja je bilo rekordno število (150 tisoč) delavcev zaposlenih v javnih delih.

Mednarodni likovni koloniji

Danes, 8. avgusta, se je začela v Slovenskem kulturnem in informativnem centru 12. mednarodna likovna kolonija, ki bo trajala do 14. avgusta. Na njej bo sodelovalo sedem umetnikov.

Od 11. do 18. avgusta bo Zveza Slovencev na Madžarskem gostiteljica Koroške likovne kolonije mladih, na kateri bo sodelovalo kakih dvajset učencev iz Italije, Avstrije, Slovenije in Porabja.